

Tornant de Cancún amb

SALVADOR MALLUQUER I TREPAT

Del 10 al 14 de setembre va tenir lloc a Cancún, conegut emplaçament turístic mexicà de la península del Yucatán, la 5a Conferència Ministerial de l'Organització Mundial del Comerç (OMC). Els representants governamentals dels 146 països membre estaven convidats a revisar l'estat d'avançament de les negociacions comercials iniciades ara fa dos anys a Doha –el que en l'argot s'anomena *mid-term review*– i a donar-los un impuls per facilitar un acord final en la data inicialment prevista del 2005.

Com en les darreres macroreunions de l'OMC –Seattle, Doha–, aquesta nodrida representació ministerial va ser ben acompanyada, de manera que es van arribar a reunir gairebé 10.000 persones: representants de 39 països observadors, com ara l'Aràbia Saudita, la Federació Russa o Andorra; de 75 organitzacions internacionals intergovernamentals, entre les quals trobem el Fons Monetari Internacional, tots els bancs públics dedicats al desenvolupament, així com un bon nombre d'organitzacions subsidiàries de l'ONU; parlamentaris de molts països, la majoria dels quals va ser de la delegació del Parlament europeu, encapçalada pel valencià Lluís Berenguer, president de la Comissió d'Indústria i Comerç Exterior de l'Eurocambra, que va comptar amb la sempre activa participació de l'eurodiputada catalana Concepció Ferrer; la impressionant presència de les anomenades organitzacions no governamentals (ONG) de tot tipus i ideologies, que en nombre no inferior a 1.000 animaven el galliner, i finalment, l'habitual i necessària cobertura dels més de 2.000 mitjans de comunicació.

A hores d'ara, hem de reconèixer que és francament difícil fer un balanç objectiu i equànime del que allí ha passat i de per què ha acabat com ha acabat, i encara més difícil és anticipar-ne les conseqüències immediates. Quedo realment perplex quan llegeixo molts dels articles publicats a la premsa que, al marge de no poques mancances de contingut, dicten sentències inapel·lables contra certs països participants, o contra l'OMC mateixa, mentre que d'altra banda es limiten a repetir quatre idees retòriques amanides amb unes quantes xifres facilitades per algunes de les parts interessades que ningú es pren la molèstia de verificar.

“Voler convertir l'OMC en la causant de tots els problemes de pobresa o de desenvolupament que hi ha en el món, o creure que és capaç de donar-los solució, és anar molt més enllà de les seves atribucions o possibilitats”

“La conseqüència més immediata de l'absència de resultats és que tot el procés multilateral tendirà a endarrerir-se, mentre que, d'altra banda es dona via lliure a la intensificació d'acords bilaterals o al reforçament dels vincles comercials dins de les grans zones econòmiques”

L'OMC realitza una tasca d'una gran complexitat, com ho posen bé de manifest el contingut dels seus acords i regulacions així com els procediments per dirimir les diferències o enfrontaments comercials entre països, davant els quals té un efectiu i reconegut poder d'arbitratge. Els que seguim de prop i de fa temps els treballs d'aquesta organització i de la seva predecessora –el GATT– som molt conscients de les limitacions, però no tenim cap dubte de la necessitat i dels beneficis reals que aporta als països membre. Coneixem els justos límits de la difícil tasca que li han delegat els governs, que és ni més ni menys que ordenar i regular els intercanvis comercials entre països a través d'unes regles de joc consensuades entre tots ells. Voler convertir l'OMC en la causant de tots els problemes de pobresa o de desenvolupament que hi ha en el món, o creure que és capaç de donar-los solució, és anar molt més enllà de les seves atribucions o possibilitats.

L'habitual expectació que genera aquest tipus de cimeres, així com l'entorn de confrontació nord-sud, de rics i pobres, estimulat per amplis sectors de les organitzacions no governamentals i d'alguns medis de comunicació que n'informen sense gaires matisos, provoca una simplificació de plantejaments que no ajuda precisament a tro-

bar el camí d'uns acords raonables dels quals tots puguin treure algun benefici.

La Unió Europea, convençuda d'obtenir un efecte favorable per als països en via de desenvolupament, ha estat des del principi l'àrea econòmica més compromesa en el llançament d'aquestes negociacions i la més motivada per assolir-ne l'èxit. Sota la iniciativa “Tot menys armes”, es va anticipar a qualsevol altre país industrialitzat, i va donar accés lliure al mercat comunitari sense cap dret de duana al grup format pels 49 països menys avançats. La UE porta a terme una profunda reforma de la política agrària comunitària, que introdueix noves disciplines en els subsidis a l'agricultura, elimina els ajuts susceptibles de provocar distorsions al comerç internacional i es disposa a obrir progressivament el mercat agrícola a les exportacions de països tercers. En canvi, ha renunciat a continuar plantejant en aquestes negociacions les demandes d'am-

les mans buides

Els activistes de les ONG que protestaven a Cancún celebren el fracàs de les negociacions dels representants de l'OMC.

plies capes de la societat europea que voldrien establir vincles directes entre el comerç i les normes socials o el medi ambient, o altres grups interessats a obtenir avenços en el capítol de l'estabilitat i previsió de les inversions o de les polítiques de la competència. No estava tan clara la posició dels Estats Units, país amb ambicions importants pel que fa a l'obtenció de millors condicions per les seves exportacions agrícola i industrials.

El problema de les subvencions al cotó, aparegut en la darrera hora i pel qual es demanava solucions específiques i urgents al marge del capítol agrícola, cal remarcar que és un problema bàsicament americà, ja que la producció cotonera de la UE és insignificant i no té cap pes ni en la fixació del preu internacional ni en els intercanvis comercials; van ser els Estats Units els que es van encarregar de fer extensiu el raonament a la resta de components de la cadena tèxtil-confecció, inclosos els subsidis a la producció de fibres químiques, amb clara referència als països asiàtics i especialment la Xina. La proximitat de les eleccions presidencials americanes tampoc no donava als Estats Units un marge de maniobra per prendre posicions més arriscades.

La preocupació cabdal dels països africans i dels menys avançats era no perdre les seves preferències comercials en els mercats occidentals com a conseqüència directa d'un possible acord general per reduir els aranzels, reduïda que, en cas d'aplicar-se, disminuiria en la mateixa proporció els avantatges en l'accés dels seus productes a la Unió Europea. Aquest inconvenient, tanmateix, no està clar que pugui ser compensat pels eventuais avantatges en el terreny agrícola.

Finalment, el Grup dit dels Vint-i-un, que tan sovint era dels Vint-i-dos com dels Vint-i-tres, format per una amalgama heterogènia de països, entre els quals hi ha nacions tan poderoses com el Brasil, la Xina o l'Índia, es va constituir com a coalició capaç de fer front al pretès duet UE-EUA, de manera que supera molt probablement l'abast de la mera confrontació comercial en l'àmbit de l'OMC. Entre altres coses, i només pel que fa a les seves expectatives en el terreny agrícola, ni tan sols es va poder entrar a fons en la negociació perquè el president de la Conferència, el mexicà Luis Ernesto Derbez,

la va interrompre quan es debatien els anomenats temes de Singapur (agenda derivada d'un acord subscrit en una anterior reunió de l'OMC celebrada en aquesta ciutat al 1996). Sota aquest concepte, hi havia temes que interessaven a la UE, com el de les inversions i de la competència mencionats anteriorment, i el de la transparència en els contractes públics i la introducció de mesures per facilitar el comerç.

La conseqüència més immediata de l'absència de resultats (és a dir, de la incapacitat de definir les modalitats per prosseguir les negociacions i acabar-les al 2005) és que tot el procés multilateral tendirà a endarrerir-se, mentre que, d'altra banda es dona via lliure a la intensificació de l'establiment d'acords bilaterals o al reforçament dels vincles comercials dins de les grans zones econòmiques, tal com ja es configuren: Nafta i acord de les Amèriques (ALCA); UE i zona Panneuromediterrània, amb diversos acords específics segons demanin les circumstàncies: Àfrica del Sud, Mèxic, Xile, Mercosur...; zona econòmica asiàtica, amb acords intraasiàtics o entre els països del voltant del Pacífic.

La conclusió és que és més positiu tractar de millorar l'instrument que ja existeix: rebutjar-lo, bloquejar-lo o ignorar-lo obre un compàs d'espera del quan només uns treuen profit i que, a la llarga, desembocarà en la creació d'un altre organisme o mecanisme de regulació, que també haurà de demostrar la seva eficàcia i utilitat. Potser les ONG tenen temps per perdre, però... i els pobles als quals diuen que representen?

Salvador Maluquer i Trepal és director de relacions internacionals del Consell Intertèxtil Espanyol